

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Instructio practica ...

Continens Armamentarium Seu Panoplima Spiritualem - Id est, Varia arma
& media ad omnis generis tentationes fortiter sustinendas, & feliciter
superandas, Ad Omnium Quidem Animarum

Lohner, Tobias

Dilingæ, 1688

Caput. II. De Tentationibus circa spiritualia bona occurentibus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-48377](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-48377)

CAPUT II.

DE TENTATIONIBUS CIRCA SPIRITUALIA BONA OCCURRENTIBVS.

LI. Inter has tentationes præcipuè numerantur Persecutiones, Convitia, Detractiones Injuriaz, Judicia temeraria, Inimicitiaz, mali mores, contemptus, falsa accusatio, postpositio, & similia, de quibus proin in hoc capite eodem ferè ordine erit agendum.

§. I.

Tentatio I. Circa Persecutiones.

LII. Nicolaus Aulicus Vir piissimus, & recti amans, Nideoque ad varios honorum gradus promotus, gravissimas patitur persecutiones tum à malis Aulicis illud Sap. 2. usurpantibus: *Circumveniamus justum, quoniam inutilis est nobis, & contrarius est operibus nostris. Tanquam nugaces aestimati sumus ab illo, & abstinet se à viis nostris tanquam ab immunditiis. Contumelià & tormento interrogemus eum, ut sciamus reverentiam ejus, & probemus patientiam illius: tum ab iis, quos vel ab injustitiis exercendis cohibebat: vel ob commissas puniebat; unde graviter se ob ejusmodi persecutiones interdum affligi, & tentari facetur. Quæritur, quomodo contra ejusmodi tentationem roborandus sit?*

Responsio.

LIII. Inprimis ipsi Christi exemplum ob oculos proponat, qui Apostolos suos ad ejusmodi persecutiones fortiter tolerandas animaturus Jo. 15. dixit:

N s

Memen-

Mementote sermonis mei, quem ego dixi vobis. Non est servus major Domino suo. Si me persecuti sunt, et vos persequentur. Imò de facto, quotiescunque ipse Nicolaus, aut alius quicumque persecutionem patitur, cum illis eadem simul patitur, uti satis clare S. Paulo Act. 9, ostendit, dum eidem Christiano persecuti dicit: *Saule, Saule, quid me persequeris super quæ verba S. Augustinus in Ps. 30. sic scribit Non ait Christus: quid sanctos meos, quid servos meos sed quid me persequeris? Caput pro membris clamat vocem namque pedis suscipit lingua, quando forte turba contritus pes dolet, clamat lingua: calcas me non ait, calcas pedem meum, sed se dicit calcari, quod pes, qui calcatus est, à lingua separatus non est. Unde merito S. Paulus 2. Tim. 3. dixit: Omnes, qui volunt vivere in (& cum) Christo, persecutionem patientur. Et idipsum S. Hieronymus ep. 1. Eras, ait, si putas unquam Christianum persecutionem non pati.*

LIV. Secundò in memoriam illi revocet, quod Christus olim iisdem suis Apostolis, imò Christianis omnibus Matt. 5. dixerit: *Beati qui patientur persecutionem propter justitiam, quoniam ipsorum est regnum cælorum. Et iterum: Beati estis, cum maledixerint vobis & persecuti vos fuerint, & dixerint omne malum adversum vos mentientes propter me: gaudete, & exultate, quoniam merces vestra copiosa est in cælis.* Si ergo meritò felicem se putaret, si certum prædestinationis signum habere posset, quidni persecutionem libenter patiatur, ob quas ab ipso Christo regnum cælorum, & æterna beatitudo ipsi promittitur? S. Ambrosius

profusus certe dicere non dubitavit s. 12. in Pl. *Fortasse cum persecutionem non patimur, tanquam condemnati habemur.*

LV. Tertio illi ostendat, quod, sicut illi, qui altioribus & severioribus scientiis student, à Professoribus aut parentibus Theses publicas ad ostendendum profectum suum habere, & defendere jubentur, & in tali casu eos, qui contra ipsos acriter argumentantur, non tanquam Hostes, sed Amicos & Benefactores agnoscunt, ideoque in fine gratias agunt pro doctissimis argumentis; ita & DEUM dare dilectissimis Filiis suis occasionem ad suæ virtutis profectum demonstrandum, & Persecutores velut argumentantes subornare; uti jam olim Tertullianus in apologet, indicavit, dum sic alloquitur Tyrannos, qui Fideles persequiebantur: *Cruciate, torquete, damnate, atterite nos; probatio est innocentie nostrae iniquitas vestra; ideo nos hæc DEVS pati patitur.* Quidni ergo avidè arripiat occasionem istam, & honori sibi ducat, quod præ aliis dignus sit æstimatus, ut publicum profectus sui specimen non tam ipsi mundo, quam Deo & cælitibus universis præbere possit.

XVI. Quarto illi ostendat, quantum etiam ad ulteriorem profectum faciendum in perfectionis & virtutis studio conducant ejusmodi persecutiones; sicut enim animalia Silvestria, ut cervi & apri, quæ canes sunt persecuti, meliora plerumque & lapidiora sunt, quia ex ebullitione sanguinis, ac timore & calefactione motus caro redditur tenerior, & ad comedendum lapidior; ita Deus eos, quos ad mensam sive gloriam cœlestem præparat, solet malorum hominum persecutionibus exponere, ut aptiores ad vitam æternam efficiantur.

efficiantur

efficiantur; hinc teste Apostolo Hebr. 11. alii distenti sunt, ut meliorem invenirent resurrectionem. Alii ludibria & verbera experti, insuper & vincula, & carceres, lapidati sunt, secti sunt, tentati sunt, in occasione gladii mortui sunt, angustiati, afflicti, quibus dignus non erat mundus.

LVII. Quintò denique eidem ostendat, quòd, sicut ij, qui per sequuntur ipsum, habent Diabolum assistentem, ita ipse habeat DEUM protegentem, & que aded causam non habeat timendi damnum ex persecutione; id quod S. Cyprianus de exhort. ad Mart. c. 10. eleganter confirmat, offerens locum scripturæ Exod. 1. *Quanto magis opprimebant eos (nempè Ægyptij Filios Israël) tanto magis multiplicabantur, & crescebant: sic super eo discurret: Ex hoc loco perquam necessaria nobis traditur admonitio, nempe timendum non esse injurias, & poenas persecutionum; quia magis est Dominus ad protegendum, quàm Diabolus ad oppugnandum.* Hinc, ut idem Author in Apol. advet. Demetrium ait, *nunquam impiorum crudelitas in nomen Christianum exurgit, ut non statim divinitus vindicta comitetur; & quanto magis fuerit persecutionis injuria, tanto & illustrior fiet, & gravior pro persecutorum vindicta; uti in persecutionibus Romanorum Cæsarum videre est.*

S. II.

Tentatio II. Circa contumelias, & convitiis.

LVIII. Juliana Uxor sævissimum & summè iracundum habens Maritum, quotidianis ab eo contumelijs, convitiisque aded laceffitur, ut prope intolerabile

terabile sibi per illa jugum Matrimonij effici fateatur, ideoque Confessario hanc suam tentationem aperit, ab eoque remedium petit. Quæritur, quomodo illi sit obviandum?

Responsio.

LIX. Primò illi memorabilem Origenis sententiam ho. 2. in Pl. 37. referat: *Impossibile est homini, in hac vita omnibus satisfacere, & ab omnibus laudari. DEVS ipse odio habetur & maledicitur à multis, dicente Propheta: Nonne, qui oderunt te, Domine, oderam? Multi ac innumeri ejus detrahunt honori. Christus IESVS usque in hodiernum diem à multis adhuc judicatur seductor, & anathema ei dicitur à Judæis, & Gentilibus, & tu existimas, te posse ab omnibus diligi, amari, benedici? Meritò ergo. S. Cyprianus de bon. pat. infert: Si nobis Dominus & DEVS Pater est, sectemur patientiam DEI pariter & Patris; quia & servos oportet esse obsequentes, & Filios non decet esse degeneres.*

LX. Secundò eidem consilium à S. Chrysostomo inc. 5. Ep. ad Thess. datum suggerat: *Convitiatus est quispiam? vituperavit? tu claude ostium; si enim illud aperueris, concitabis magis ventum hunc. Non vides in edibus, quòd, quando è regione ac directè due januae opposita sunt, & flatus vehemens irruerit si alteram clauderis, nihil valeat efficere flatus, sed plurimum de illius robore precipitatur? ita & hic due sunt januae, os tuum, & os illius, qui te vituperat, & probro afficit: si tuum occluseris, & spirationem non dederis, omnem istum flatum extinguēs; si verò aperueris, effrenis reddetur. Ita Christus exemplo suo docuit, qui ad maledictiones*

nes

nes à Judæis coram Pilato propositas non respondit ullum verbum, ita ut miraretur præses vehementer. Ita & S. Paula Romana, teste S. Hieronymo ep. fecit, dum, si quando procacior fuisset inimicus, usque ad verborum jurgia profuisset, illud Psalterium decantabat: *Posui ori meo custodiam, cum confisteris peccator adversum me. Obmutui, & humiliatus sum, & filii à bonis.* Ps. 38.

LXI. Tertio illi doctrinam S. Ambrosij in Ps. ponderandam offerat: *Beatus inquit, qui potest tantam habere virtutem, ut laceffitus non irascatur. Inimici hoc agunt, ut provocent ad iracundiam; maledicimus ut maledicamus: criminantur, ut crimen retorquamus: convitiantur, ut excitent nos ad vicissitudinem contumelia. Sed justus ad Christi similitudinem & imaginem cupiens sua vita instituta formare, accusatus tacet, læsus remittit, dissimulat laceffitus, & non aperit os suum, cum possit habere, quod referat, magis vult silere, quam dicere. Sicque magis refutat convitiando, quam loqueretur, ubi præclare S. Ambrosius l. 2. offic. c. 1. indicavit dicens: Quando aliquis nobis convitiatur, laceffit, ad violentiam provocat, ad jurgium vocat, silentium exerceamus, tunc muti fieri non erubescamus. Denique si taceas? si dissimules, solet dicere: quare tace? loquere, si audes: Sed non audes, mutus es, elinguem te feci. Si ergo taceas, plus rumpitur: victum se reputat, irrisum, posthabutum, atque illi sumus. Si respondeas, superiorem se factum arbitratur, quia parem invenit. Si autem taceas, dicitur: ille convitiatus est, contempfit iste. Si referas contumeliam, dicitur: ambo convitiati sunt: uterque contemnat, nemo absolvitur.*

LXII. Quarto illi ostendat, quod contumelie

ideo hoc nomen juxta aliquos acceperint, quòd sint contemptu dignæ, atque adeò optimè & ipsam facturam, si eas contemnat, nihilique faciat, uti & S. Basilius l. 10. de ira suasit dicens: *Si parvum puer te contumeliosis verbis peteret, occasionem tibi potius videndi daret. Quòd si phrenesi captus, & sensu excidens verba vite incomposita, & stulta, minimeque vera dicat, misericordiâ potius, quàm irâ dignus erit.* Idem Seneca jam olim etiam sensit dicens: Si stulti te verbis contumeliosis afficerent, nonne patereris? atqui stulti sunt, qui te convitiantur; non enim ratione, sed passione ducuntur; underectè Cato Senior, teste Plutarcho, iratum ab infano nullâ aliâ re, quàm morâ temporis differre, irâmque adeò nihil aliud esse, quàm insaniam brevem dixit. Quapropter sapienter monet Salomon. Prov. 26. *Ne respondeas stulto juxta stultitiam suam, ne efficiaris ei similis.*

§. III.

Tentatio III. Circa Detractiones passivas.

LXIII. **A** Lexius vir honestus, etsi omni studio conatus sit, cuius sua jura & honorem defendere, & quemvis officiis & obsequiis suis demereri; passim tamen homines contra se querentes & obloquentes audit, maximè verò hypocritis & plurimum aliorum criminum nunquam cogitatorum insimulari. Quare gravissimè has detractiones sentiens, dolorem suum justissimum Pastori suo manifestat, ab eoque consilium & scutum adversus ejusmodi tentationem petit. Quæritur, quomodo sit munendus.

Respon-

Responſio.

LXIV. Inprimis ei oſtendat, quòd hæc tribulatio ipſi cum Deo communis ſit, cum, teſte David Pf. 77. Peccatores malè de DEO locuti ſint, & quidem ipſum non exiſtere; alii ſcientiam eorum quæ ſunt in terris, non habere; alii non poſſe, & velle juvare dicant; quid mirum igitur, ſi vili & peccatori homini quoque detrahant. Certè beatum credere deberet, ſi detractioes à DEO avertere & in ſe convertere poſſet, uti S. Bernardus lib. 2. confid. optavit dicens: *Bonum mihi, ſi dignetur Dominus meus uti pro clypeo, libens in me excipio detrudentium linguas maledicas, & venenata blaſphemiæ, ut non ad ipſum perveniant. Quod mihi det gloriari in voce illa: Quoniam propter te ſuavi opprobrium, & operuit confuſio faciem meam.*

LXV. Secundò ei oſtendat, quòd qualiſi impoſſibile ſit detrudentium linguas ſubterfugere, uti S. Gregorius Naz. indicavit dicens: *Nihil eſt, quod à linguæ ſagittis tutum atque immune ſit.* Cui contentiens S. Hieronymus ep. 10. *Fieri, ait, quidem non poteſt, ſed abſque morſu hominum vita hujus curricula quæ tranſeunt ſeat.* Hinc non malè quidam Detractores Cyniphibus comparat, de quibus DEUS Moyſi Exod. 9. dixit: *Extende virgam, & percutite pulverem terræ, & ſint Cyniphes univerſa terra Egypti.* An non egiſſet optimum erit conſilium Senecæ, & patienter ferendum, quod evitare non poteſt. Sic certè & S. Gregorius hom. 9. in Ezech. ſuaſit dicens: *Cum linguæ detrudentium corrigi nequeant, æquanimiter ſunt per omnia toleranda: nec obrectationis ſermo timendus eſt.*

... dum vituperatio per verborum metuitur, recti operis via deferatur.

LXVI. Tertio illi ostendat, quod malis displicere, laudabile sit, teste Seneca: & quod is, qui propria virtute decoratur, aliorum vitiis aut detractionibus non dedecoretur. Unde Sapienter monet pius Alcega lib. 2. de imit. c. 6. *Si attendis, quid apud te sis, non curabis, quid de te loquantur homines. Homo videt in facie, DEVS autem in corde. Homo considerat actus, DEVS autem pensat intentiones. Quod ergo es, hoc es, nec major dici vales, quam Deo esse sis.*

LXXVII. Quarto illi ostendat, utilitatem detractionum; certe S. Bernardus dicere ausus est: *Ego magis conscientia mea nullum judico accommodatius medicamentum opprobriis & contumeliis.* Sed & S. Gregorio teste, *Iustus miranda agit, & opprobria recipit, qui exire foras per laudes potuit, repulsus contumelia ad semetipsum redeat, & eo solidius intus in DEO solidet, quo foris non invenit, ubi requiescat.* Juxta S. Basilium vero ho. 10. de ita, *Detrahenti contumelia regnum caelorum claudit, tibi vero taciturnitas idem aperit.*

§. IV.

Tentatio IV. Circa injurias illatas.

LXXVIII. **A** Chatus Aulicus generosi pectoris gratia avissimam ab alio quopiam Aulico injuria affectus, diu, nocturneque vindictam meditatut, & tandem sibi persuadens, honorem suum aliter reparari non posse nisi per duellum oblatum, statuit illud omnino injuriantem provocare, hocque suum propositum

fitum

fitum uxori manifestat, verum illa de vita Mariti
retinenda sollicita, quia verbis proprijs dissuadere
hunc hoc frustra fuerat conata, Pastorem adit, &
maritum ipse à proposito abducere efficacius conatur
rogat. Quæritur, quomodo id præstare debeat
Pastor?

Responsio.

LXXIX. Inprimis illi ostendat, ultionem non
ipsum pertinere, sed ad DEUM, qui ultionum Do-
minus Ps. 93. vocatur, idèoque sibi etiam vindictam re-
vavit dicens: *Mihi vindictam, & ego retribuam.* Re-
12. Ex quo facile colligere poterit Achatius, quam
sipienter & malè agat, vindictam hanc sibi appropin-
quando; annon enim, si aliquis ipsi summè amicum
primèque armatus videret inimicum ipsius inveni-
entem, diceretque Achatius: *Sine me, ego
pro tuo meliùs cum ipso velut armatus pugnabo: ha-
tè ageret, si nollet ipsi vindictam relinquere?* Cui
ergo DEUS Jerem. 51. dicat: *Ecce ego judicabo
te, & ulciscar ultionem tuam:* an non merito
committitur vindicta? Certè sic jam olim Salomon
Eccl. c. 12. sua fit dicens: *Qui vindicari vult, à Deo
non inveniet vindictam.* Et ad stipulans D. Augu-
stinus in Ps. 102. *Ferto, inquit, injurias: securus est
faciet enim misericordias Dominus, & judicium con-
tribus injuriam accipientibus.*

LXXX. Secundò illi exemplum Christi proponat
qui, cum facile vindicare se posset, aut rogare Patrem
pro vindicta; & exhibuisset plus quam duodecim
legiones Angelorum, ut ipse Matt. 26. dixit, neutiquam
tamen sibi vindictam arrogavit, sed Patri reliquit.

merito hoc exemplum proponens S. Augustinus s.
de S. Stephan. *Attende, inquit, Christum Medi-*
am agnitudinis tua: attende Redemptorem anime tuae.
Propter te pependit in ligno, & nondum est vindicatus,
& tu vis vindicari, & non vis tantum & talem Magi-
strum imitari? ideo pari voluit, ut tibi patientia sue de-
monstraret exemplum. Vide pendentem, & tibi lan-
guenti de suo sanguine medicamentum conficientem.

LXXXI. Tertio illi ostendat, quam præclaram ha-
beat occasionem, compensandi per hunc præstantissi-
mum actum opera illa bona, quæ hætenus neglexit,
uti præclare B. Cæsarius hortatur dicens: *Qui capti-*
vos redimere, & pauperes pascere, vel vestire non præ-
calet, contra nullum hominem odium in corde reseruet,
& inimicis non modò malum pro malo non reddat, sed
etiam diligat, & pro eis orare non desinat, certus de pro-
missione Domini sui, liberà conscientia ante tribunal di-
stare poterit: Da, Domine, quia dedi: dimitte, quia
dimisi. Id quod præter alios multos experta est mulier
illa, quæ occisorem Filij sui in domum recepit, atque
à captivitate & morte defendit; hanc enim charitatem
deò rependit DEUS, ut & Filium illius è purgato-
rio dimiserit, & ipsi vitam æternam promiserit, ut
Faber in festo S. Stephani conc. 3, n. 3, refert.

LXXXII. Quarto eidem suadeat, ut, quemad-
modum illi, qui ponticulum ligneum aquæ impositum
transcunt, cælum, non aquam, aspiciunt, ne verti-
gine turbati in imum aquarum prolabantur; ita & ipse
non ad injurias illatas, sed ad cælum & promissum
premiu oculis convertat. Ita jam olim S. Chry-
sostomus ho. 78. ad Popul. suavit dicens: *Facillimè in-*
juriam ferre poteris, si tantum in cælum respicias, si spe-

et illam pulchritudinem, & quò te DEVS suscipere
promisit injuriam generosè ferentem. Sic S. Stephanus
fecit, qui, ut sacra historia act. 7. testatur, dum lae-
dibus obrueretur, non in lapides, nec in lapidantes
nec in injuriam, sed in cœlum, quod ignoscenti,
pro lapidantibus oranti fuerat apertum, oculos dirigebat.

LXXXIII. Quintò ut illi falsam persuasionem
quâ summum dedecus putat, honorem læsum non
dicare, eripiat, memorabilem S. Gregorij ho. 18.
Evang. Sententiam eidem suggerat: *Vnde vox illa
in corde nostro contra patientiam nascitur, nisi quia
in malis cogitationem figimus & dum in terris gloriam
querimus, placare ei, qui nos de cœlo conspicit, non
possimus? Acceptà ergo contumeliâ meditemur in opere
contumeliam DEI: Ego non quero gloriam meam: est, qui
iudicet. Si ergo Princeps contumeliam passus
propriam gloriam non querere inquit, sed DEI, quò
tu membrum tanti facis gloriam, & dignitatem
ut pro illa quærenda & tuenda, ipsius DEI gloriam
contemnas? Adde quòd imperitum duntaxat vulgus
dicet, probrosum esse, injuriam non vindicare,
autem ex errore imperitæ multitudinis penderet,
magnis viris habendus non sit, Cicerone teste l. 1. c. 1.*
Certè sacris Sanctorum Martyrum imaginibus
instrumenta, quibus se vindicare poterant, sed quò
læsi sunt, in signum trophæi de inimicis reportati
pinguntur; Hinc S. Andreas cum cruce, S. Paulus
cum gladio, S. Laurentius cum craticula S. Sep-
timus cum lapidibus pingitur; ut adeò meritò inferat
Basiliius ho. 10. de ira: *Quorùm ergo, dic tu
cupis esse Discipulus? Beatorum hominum, & Dei
gratias*

atorum, an eorum, qui spiritu referti sunt maligno ?
 approbas illorum facta, confiterisque illa ipsis fuisse hono-
 rifica, & tibi credis in dedecus cedere, inimico parcere ?

LXXXIV. Sextò illi ostendat, non modò non ge-
 nerosi, sed ignobilis animi, pectorisque indicium esse
 undictam ab inimico sumere; sicut enim non plena,
 sed vacua vasa, si percutiantur, sonum edunt; sic non
 illi, qui verâ nobilitate, fortitudine, magnanimitate
 præditi sunt, sed qui illâ carent, & vacui sunt, vocife-
 rari ob injuriam acceptam, & sese vindicare solent;
 ut in S. Stephano apparet, qui, quia plenus erat gra-
 tia & fortitudine, ut act. 7. dicitur, tacebat ad injurias,
 & pro inimicis orabat. Sed & de SS. Martyribus ca-
 nit Ecclesia: *Non murmur resonat, non querimonia,*
sed corde tacito mens bene conscia conservat patientiam;
ut meritò Diogenes interrogatus, quinam essent no-
bilissimi? Contemptores injuria: responderit; cui eti-
am ovidius l. de trist. consentit, dum cecinit;

Quò quisque est major, magis est placabilis iræ

Et faciles motus mens generosa capit.

Ipsè certè DEUS potentiam & fortitudinem parcendo
 magis, quàm vindicando ostendit, ubi Moyses num.
 14. ostendit dicens: *Magnificetur ergo fortitudo Do-*
mini &c. & paulò post subjungit: Dimitte, obsecro,
peccatum populi hujus sicut propitijs fuisti: Considera
hominum cecitatem. Arbitrantur, se suam fortitudi-
nem, suamque animam magnificare, si in alios sevant,
stillatas injurias vindicent; non sic autem Dominus no-
bet, sed parcendo, & non vindicando; uti & Ecclesia
confirmat, dum orat: DEVS, qui omnipotentiam tu-
am parcendo maxime, & miserando manifestas.

§. V.

Tentatio V. circa temeraria Judicia
passiva.

LXXXV. **C**Æsarius Religiosus omni studio ad perfectionem incumbens, advenit, et resque suas actiones in sinistram partem accipit, et passim à commilitonibus pro Hypocrita haberi despici, qui nihil solidæ virtutis possidens, hominibus duntaxat oculis placere studeat. Unde vehementer tentatur, & hanc ipsam suam tentationem suo spirituali manifestat. Quæritur, quomodo liberandus sit ab hac tentatione?

Responsio.

LXXXVI. Inprimis ei ostendat, quàm difficile imò impossibile propemodum sit hæc judicia effugere, uti satis clarè libellus de imitatione Christi indicat 3. c. 36. dicens: *Multi multa loquuntur, & ideo per se va fides est adhibenda. Sed & omnibus satis esse, non est possibile. Etsi Paulus omnibus studuit in Domino parere, & omnibus omnia factus est, tamen etiam pro modo duxit, quòd ab humano die iudicatus fuerit. Satis pro aliorum adificatione, & salute, quantum poterat, & poterat. sed ne ab alijs aliquando iudicaretur vel non despiceretur, cohibere non potuit. Imò & Christus obtinere id nequivit; hinc Eccl. 7. comparatur dicens: Venit Joannes Baptista neque manducans panem, neque bibens vinum & dicitis: Dæmonium habet. Venit Filius hominis manducans, & bibens, & dicitis: Ecce homo devorator, & bibens vinum, & comensus publicanorum & peccatorum. Hinc Discipulos*

contra hæc judicia roborans, Matt. 10. dixit: *Non est Discipulus supra Magistrum, si Patrem-familias Belphegor vocaverunt, quanto magis domesticos eius?*

LXXXVII. Secundò ostendat illi, quàm parùm curanda & æstimanda sint judicia hominum; quæ enim Virgo curaret, si à cæco quopiam homine deformis diceretur? atqui æquè parum curandum est, si homines de nostris operibus judicent; cùm enim omnis horum bonitas ab intentione pendeat, juxta illud Ps. 44. *Omnis gloria Filia Regis ab intus*: intentio autem à nullo homine sine speciali DEI aut hominis revelatione videri, & cognosci possit, meritò quoad hoc cæcis comparari possunt, uti ipse etiam Christus comparavit, Matt. 15. dicens: *Sinite illos, cæci sunt, & duces caecorum.*

LXXXVIII. Tertio eidem ostendat, quòd, etiam si vera essent humana judicia, nihilominus parvi facienda forent, cùm nullus sine voluntate DEI vel illius movere possit, uti S. Petrus l. c. 3. indicavit, dicens: *Quis est, qui noceat vobis, si boni æmulatores fueritis?* an non ergo ridendus erit, qui à bonis operibus per ejusmodi hominum judicia absterri se patitur, perinde ac rideretur is, qui ad convivium invitatus timeret domum ingredi, eò quòd depictos ante Januam Gigantes videret: aut qui per plateam transire vereretur, ne anseres eum assibilarent: aut qui à silvæ ingresso se absterri per foliorum strepitum sineret? an non enim de homine dictum est à Job. c. 13. *contra folium, quod vento rapitur, ostendis potentiam tuam?* an non propter garrulitatem inanem similes sunt homines anseribus sibilantibus? an non propter inopotentiam nocendi similes depicto & armato Giganti? ut adeò meritò Thomas de Kempis l. 3. c. 36. timentem ejusmodi

judicia sic alloquatur, & confortet: *Quis es tu, meus à mortali homine? hodie est, & cras non comparabitur. DEVM time, & hominum terrores non expaveſce. quid poteſt aliquis in te verbis aut injuriis? ſibi potius nocet, quàm tibi.*

LXXXIX Quartò ſuadeat illi, ut doctrinam ſer-
berrimam pij Authoris l. 3. c. 36. ſibi applicet, in Pe-
na Chriſti ſic loquentis: *Fili, jacta cor tuum firmum
in Domino, & humanum ne metuas judicium, ubi
conſcientia piſum reddit, & inſontem. Bonum eſt
beatum taliter pati, nec hoc erit grave humili cordi.
DEO magis, quàm ſibi ipſi confidenti.* Ita ſanctus
Paulus ſe ſolatus eſt 2. Cor. c. 1. dicens: *Gloria
hæc eſt, teſtimonium conſcientiæ noſtræ.* Ita & S. Augu-
nus l. 2. contra Jov. c. 1. dicens: *Senti de Anguſtino
quidquid libet; ſola me in oculis DEI conſcientia
accuſet.* Conſcientia autem non eſt aliud, quàm ſen-
tia & teſtimonium, quo anima ſibi conſcia eſt, ſi
que atteſtatur, ſe purè, & ſanctè juxta legem DEI
vivere. Hortetur ergo Cæſarium, ut nolit malè agere,
& ſic ſua eum conſcientia non accuſabit; ſi conſci-
tia ipſum non accuſet, DEUS ipſum non judicabit;
ſi DEUS non judicet, pro minimo ipſi ſit ab homi-
bus judicari; nam, ut S. Gregorius Naz. rectè
vertit, DEI Judicium cordatis hominibus pluris ſo-
endum, magisque curandum eſt, quàm omnium ho-
minum in unum coactorum.

XC. Quartò illi oſtendat damna, quæ ex nimio
more horum judiciorum oriri ſolent, nempe ut nullo
aut certè pauca opera cum debita perfectione, uti ju-
olim Polycletes celebris Pictor concivibus ſuis oſten-
dit, dum duas imagines pinxit, unam juxta propriam
ſenſu

sensum & artis suæ præcepta; verùm cum eam ante
 domum pro exiccatione expositã à multis carpi adver-
 tisset, aliam huic omnino similem pinxit, & cum ite-
 rum exposuisset, quidquid à quovis carpi occultè la-
 tens audiverat, juxta carpentis sensum mutavit, unde
 tandem propter tam crebram mutationem tam defor-
 mis imago prodijt, ut nemo sine risu eum aspiciere pos-
 set. Quare priorem imaginem iterum exposuit, &
 juxta deformem imaginem statuit, cumque cives spe-
 ctaturi has imagines certatim convolâssent, & à Poly-
 clete interrogati, quid de ijs sentirent, primam pluri-
 mum laudarent, secundam autem velut stultè pictam
 vehementer improbarent, subiecit ille: atqui prima
 secundùm artis meæ præcepta, altera juxta vestrum
 sensum depicta est. Hinc ergo colligite, qualia mon-
 stra quis progigneret, si vestra perversa judicia atten-
 deret. Quam proinde doctrinam & sibi applicet
 Casarius, discatque inde, quàm vera pronuntiârit S.
 Hieronymus Ep. 28. *Prima virtus Monachi est, ho-
 minum judicia contemnere.* Dicat proin cum S. Gre-
 gorio Naz. orat pro seips. *Quid meâ interest, qui rei ve-
 ritatem magis curo, imò solam curo? hoc enim vel me
 condemnaverit, vel absolverit: hoc miserum vel beatum
 reddiderit. At quid alijs videatur, nihil ad nos, que-
 madmodum nec alienum somnium. Non ita alijs vide-
 tur, ais, quid verò? an ijs, qui vertigine correpti sunt,
 terrâ fixa & stabilis videtur? quocirca fac prius fidem,
 sanos esse eos, qui de nobis ita sentiunt, & tum nos ad-
 mone, ut meliorem mentem induamus.* Rectè ergo S.
 Hieronymus l. 1. c. 3. in Isaiam concludit; *Spernentes
 hominum judicia, nec laudibus eorum extollamur, nec
 obirectationibus contristemur, sed ingrediamur rectam
 viam, & tritas à SS. Prophetis semitas.* §. VI.

§. VI.

Tentatio VI. circa inimicitias passivas.

XCI. Vitalis civis, cum iustâ de causâ actionem persequeretur, & verò etiam Sententiam pro se obtinisset, tamen grave erga ipsum odium & inimicitiam idem concipere concepit, ut neque aspicere illum aut alloqui sit dignatus, sed undique occasionem captârit, seriam de ipsius vindictam capiendi. Cùmque nullum Vitalis remedium inveniret, inimicum suum placandi, tandem Persecutori suo cum magno dolore inimicitiam hanc manifestat, ab eoque consilium & auxilium requirit. Queritur, quale sit eidem suggerendum.

Responsio.

XCII. Inprimis illi ostendat, Inimicum suum non habere nocendi potestatem majorem, quàm DEUS ipsi permittat, uti sat clarè Christus Jo. 19. indicavit dicens Pilato: *Non haberes in me potestatem, nisi data tibi esset de super.* Quidquid autem permiserit fieri DEUS, id in summam illius utilitatem à divina providentiâ ordinari, uti præclarè S. Augustinus in Pl. 23. indicavit sic loquens: *Serviant modò inimici, humilientur, faciant, quidquid volunt, sed sicut de super permittuntur, non quòd DEVS det illis voluntatem nocendi, sed potestatem. Vnusquisque enim malus habet apud se voluntatem nocendi; ut autem possit nocere, non habet in potestate: ut velit, jam reus est: ut possit occulta dispensatione providentia DEI, in alium permittitur ad probationem; in alium permittitur ad coronam. Ad pœnam, quando permittitur*

sunt alienigena capere Populum Israël, quia peccaverunt in DEVM. Ad probationem permissus est Diabolus in Job; probatus est autem S. Job, confusus est Diabolus. Ad coronam verò permissi sunt Persecutores in Martyres.

XCIII. Secundò illi ostendat, quomodo DEUS in variis exemplis suam providentiam ostenderit, omnia mala, quæ inimici paraverant, in summam illorum, qui passi fuerant, utilitatem convertendo. Quorum primum esse potest Jacobi Patriarchæ, de quo adhuc in utero existente dictum est Rebeccæ gen. 25. Major (nempe Esau) serviet minori. Quod vaticinium S. Augustinus l. 18. de temp. impletum fuisse ait, dum Esau ipsum persecutus est, sicque serviebat ipsi non obsequendo, sed persequendo, quomodo molæ serviūt tritico, lima vel malleus auro, panibus coquendis furnus; nam hoc ipso, quòd persecutus eum fuit, effecit, ut è patria fugerit, uxores optimas acciperet, Pater duodecim Patriarcharum, ex quibus Christus nasceretur, efficeretur, &, qui cum baculo Jordanè transgressus fuerat, cum duabus turmis regrederetur. Alterum nec minus illustre exemplum Josephus eius Filius esse potest, cui non mediocrem utilitatem attulit fraternum odium, cum venditio à Fratribus facta effecit, ut deniq; ProRex regni Egypti crearetur, & ab ipsis etiam Fratribus, ut pridem per binum somnium ei ostensum fuerat, adoraretur; sicque merito de illis dictum fuerit, quod olim de occisoribus Infantum nonnemo protulerat: non tantum prodesse ei potuissent obsequio, quantum profuerunt odio.]

XCIV. Tertiò ei ostendat, quòd inimicus, dum ipsum persequitur, sibi plùs, quàm alteri noceat, uti præclare S. Augustinus, in Pl. 36. indicat dicens: *Falano*

culam apponis, ut aliquid incendat; numquid non ipsa
 facula prior ardet, ut aliquid possit accendere? Malitia
 autem procedit ex te. Et quem prius vastat nisi te: equidem
 dico, quod fieri potest, ut malitia tua alteri non noceat; ut
 autē tibi non noceat fieri non potest. Hinc S. David peten-
 tibus sociis, ut occasione oblatā Saulem interficeret, re-
 spondit: Propitius sit mihi Dominus, ne faciam hanc rem
 ubi bene notandum, quod non dixerit: Propitius sit
 Dominus, sed mihi, quia illum occidendo prius ani-
 mam propriam, quam corpus Saulis peremisset sicque
 sibi magis, ac Sauli nocuisset; perinde ut apes cum in
 culeo etiam viscera ejiciunt, sicque dolorem quidem
 inimico, sibi autem mortem afferunt. Ut merito Te-
 tullianus l. de pat. c. 8. dixerit: *Fatigetur improbi
 patientiā tuā: plus improbum cædis sustinendo? ab
 vapulabit, cujus gratiā sustines.*

XCV. Quartō illi in memoriam revocet, quod
 DEUS per Salomonem prov. c. 16. dixerit: *Com-
 placuerint Domino via hominū, inimicos quoque ejus
 convertet ad pacem, uti varijs exemplis in S. scripturis
 confirmatum est, maximē Jacobi Patriarchæ, quem
 Esau summus olim illius inimicus postea obviam cur-
 rens, amplexatus est, stringensque collum ejus, et
 osculans flevit. Gen. 33. Deinde Josephi, quem Fra-
 tres, qui ipsum prius vendiderant, proni postea ado-
 rantes dixerunt: Servi tui sumus: ita ut jure ipse illi
 dixerit: Nolite timere: num DEI possumus resistere
 voluntati? vos cogitastis de me malum, sed DEVS con-
 vertit illud in bonum, ut exaltaret me, sicut in presentia
 rum cernitis, et salvos faceret multos
 populos.*

✠ (o) ✠

§. VII-

Tentatio VII. circa conversationem malorum hominum.

XCVI. **A** Gatha devota Ancilla summo opere queritur confessorio suo, quod inter Ancillas alias & Famulos valde discolos ac immorigeros habitare multa que parùm honesta audire, & videre cogatur, nec tamen Herum & domum, cui se addixit, deserere sine grandi incommodo possit; rogat proin, mediuna sibi suggeri, quo se contra ejusmodi tentationes protegere, animique sui quietem retinere possit. Quæritur, quomodo eidem sit respondendum?

Responsio.

XCVII. In primis ei ostendat, quod quasi impossibile sit, sine malis hominibus in hac vita degere, uti sapienter S. Augustinus advertit l. 78. de temp. Sicut duo parvuli in utero Rebecca collidebantur, sic in utero Ecclesie duo Populi jugiter adversantur. In ventre spiritualis Rebecca, id est, Ecclesie duo Populi colliduntur; humiles scilicet & superbi, casti & adulteri. Et iterum tr. 27. in hom. Certi sumus, inquit, quia omnes, qui sumus in corpore Domini, & manemus in illo, ut ipse maneat in nobis; in hoc saculo necesse habemus usque in finem inter malos vivere, non inter illos dico malos, qui blasphemant Christum; raro enim jam inveniuntur, qui linguâ blasphemant, sed multi qui vitâ. Necesse est ergo, ut inter illos usque in finem vivamus. Quod ipsum etiam S. Gregorius lib. 20. mor. c. 30. confirmans, Abel, inquit, quippe renuit esse, quem Cain malitia non exercet. Et iterum l. 2. ep. 39. Boni, si sine malis fuerint, perfecti esse
boni

boni non possunt, quia minimè purgantur. Abel est non suspicor, qui Cain non habueris.

XCVIII. Secundò illi ostendat, quòd, sicut máximo est vituperio, inter bonos non esse bonum, ita summè laudabile esse, etiam inter malos bene operari; id quod bene S. Gregorius l. 1. mor. in c. 1. Job advertit dicens: *Sicut gravioris culpe est, inter bonos bonum non esse, ita immensi est preconii, bonum etiam inter malos extitisse. Nemo sanè perfectè bonus est, nisi qui fuerit & cum malis bonus.* Certè ideo misericors DEVS, teste S. Chrylostomo cap. 6. in gen. sic dispensavit, ut simul essent boni & mali, quò malorum subnervaretur malitia, bonorumque virtus clarè elucesceret, & desides, ac studiosi plurima commoda lucrifacerent, modò vellent. Hinc & jam olim Aristippus Philosophus interrogatus, quid esset admirandum in vita? vir probus, respondit, & moderatus, quoniam etsi inter improbos agat, non tamen pervertitur.

XCIX. Tertiò ei ostendat, quomodo inter malos innoxia transire & vivere queat, si videlicet consilium S. Augustini in Pl. 91. observare studeat sic loquentis: *Ab iniquis non potes recedere, quia mixta est palea tritico, usque dum ventiletur in ipsa area. Mira res est de tritico; recedit à palea, cum expoliatur: & non recedit ab area, dum trituratur. Quando autem omnino separabitur? cum venerit ventilator. Ergo mala area in orbe terrarum est: necesse est, ut, si proficiat, inter iniquos vivas: ab iniquis recedere non potes: ab iniquitate recede. Odio habeas semper malas peccatorum actiones, sed illorum pro Christo sustineas persecutiones. Noli dolere, quòd te vexent, sed quòd*

Deo peccent. Non participat triticum de natura paleæ; sic nec tu de malignitate peccatorum participato. Valde laudabile est, de vitiis alienis tribulari, non implicari, mœrere, non hærere; dolore contrahi, non amore attrahi.

C. Quartò etiam exempla quædam proponat eorum, qui inter malos bene vixerunt, ut & sibi hoc esse possibile cognoscat. Hujusmodi autem esse possunt imprimis exemplum Noë, de quo S. Chrysostomus c. 6. in Genesio sic loquitur: *Noë multos habebat, imò omnes, qui ad mala & prava opera hortabantur, & nullus erat, qui ad bonum induceret: & tam domestica illi virtus erat, ut viam diversam à vulgari, quam omnis multitudo inambulabat, iret, adimplens illud, quod Moyses olim dicturus erat: Ne sis cum multis in malitia; & illud: Melior est unus faciens voluntatem Domini, quam innumeri Prævaricatores.* Talis etiam erat Loth inter Sodomitas: Talis S. Job, qui de seipso cap. 30. dicit: *Frater fui Draconum, & Socius Struthionum.* Talis etiam S. Ezechiel, cui Dominus Ezech. 2. dixit: *Increduli, & subversores sunt tecum, & cum scorpionibus habitas.* Cùm ergo hi & similes bene inter malos vivere poterint, cur non & ipsa possit?

§. VIII.

Tentatio VIII. Circa contemptum & derisionem.

CI. **I**uliana Monialis, devota quidem & pia, sed tamen etiam simplex admodum virgo, videns, se propter simplicitatem suam ab omnibus propè reliquis Monialibus derisui, & contemptui haberi,

beri, graviter turbatur, & propemodum de Monasterio omnino deserendo cogitat; prius tamen hanc suam tentationem Confessario suo aperit. Quæritur quomodo contra eandem munienda sit?

Responsio.

CII. Inprimis illi ostendat, quàm multi Sancti & perfecti ejusmodi derisiones sint passi. non enim Tobias ab uxore & cognatis irrisus est? non Job de seipso dixit: *Numquid derident me majores?* an non Jeremias pariter passus est: *Factus sum in derisum omni populo?* an non David quoque dicit: *omnes videntes me deriserunt me?* an non Christus inprimis in domo Jairi, dein apud Herodem, postea in domo Pilati, & tandem in cruce procaciter irrisus est. quid ergo mirum, si ipsa quoque longè quàm sanctitatem & dignitatem his omnibus inferior modicè quandoque irrideatur.

CIII. Secundò illi ostendat, quòd, quântò magis derisa & contempta fuerit in hoc mundo, tantò Christo similitior, gratiorque sit futura, atque ad suum tempore coram toto mundo laudanda, & estimanda, uti jam olim Salomon Sap. 5. prædixit, dicitur: *Hi sunt, qui alios irrident; sic olim locuturos dicentur. Hi sunt, quos aliquando habuimus in derisum, & in similitudinem improperii. Nos insensati vitam illorum estimabamus insaniam, & finem illorum suæ honore: ecce quomodo computati sunt inter Filios Dei, & inter sanctos fors illorum est.* Quidni ergo dicatur cum S. David Pl. 83. *Elegi abjecta esse in domo Dei mei magis, quàm habitare in tabernaculis peccatorum.* Et iterum 2. Reg. 6. *Ludam, & vilior fiam pueris, quàm facta sum, & ero humilis in oculis meis.*

CIV. Tertio suadeat illi, ut sibi applicet totum caput 41. l. 3. de imit. sibi que à Christo dictum putet: *Filia, noli tibi attrahere, si videas alios honorari, & elevari, te autem despici, & humiliari. Eri-ge cor tuum ad me in caelum, & non contrista-beris te contemptus hominum in terris.* Respondeat proin & ipsa; *Domine, in cecitate sumus, & in vanitate cito seducimur. Si rectè me inspicio, nunquam mihi facta est injuria ab aliqua creatura, unde nec justè habeo conqueri adversum te. Quia autem frequenter & graviter peccavi tibi, meritò armatur contra me omnis creatura. Mihi igitur justè debetur confusio & contemptus, tibi autem laus, honor, & gloria. Et nisi ad hoc me preparavero, quòd velim libenter ab omni creatura despici, & derelinqui, atque penitus nihil videri, non possum interius pacificari, & stabili-ri, nec spiritualiter illuminari, neque plenè tibi amiri.*

CV. Quarto suadeat, ut bene perpendat, quan- to opere DEUS illo ipso tempore, dum ipsa contem- nitur, ab infinitis hominum millibus negligatur, sper- natur, & contemnatur; quàm proinde iniquum sit, si, cum DEUS infinità laude dignus, hæc à subditis suis, quibus cælum promittit, & sanguinem dedit; tamò hoc ipso momento alit, & à periculis defendit, tam graves contemptus tam patienter ferat, & dissi- mulat, ipsa de suo contemptu & derisione conqueri velit.

CVI. Quintò iterum sibi applicet totum caput 28. l. 3. de imit. sibi que dictum putet à Christo: *Filia, non agrè feras, si quidam de te malè senserint, & dixerint, quòd non libenter audis. Tu deteriora de te-*

P

ipsa

ipsa sentire debes, & neminem infirmiore te credens. Si ambulas ab intra, non multum ponderabis volens verba. Est non parva prudentia, silere in tempore malo, & introitus ad me converti, nec humano iudicio disturbari. Non sit pax tua in ore hominum; si quod nim bene, siue male interpretati fuerint, non es idem ter homo. Vbi est vera pax, & vera gloria? non in me? & qui non appetit hominibus placere, nec se displicere, multa perfruetur pace. Ex inordinato amore, & vano timore oritur omnis inquietudo cordis, distractio sensuum.

§. IX.

Tentatio IX. Circa falsam accusationem.

CVII. **L** Ambertus Religiosus falsò coram superioribus suis accusatus, omni quidem Innocentiam suam demonstrare nititur, sed frustra quia prævalentibus Accusatoribus beneficio suo prior privatus, & ad aliud minus pingue, gratum detrusus est; ex qua injuria cum gravissimum animi dolorem concepisset, ejusdem relevandi causâ Confessarium adit, eique totam rei seriem magno sensu exponit. Quæritur, quomodo consolandi & contra hanc tentationem armandus sit?

Responsio.

CVIII. Inprimis ei narret, quoddam Joanni Pectoris Minoritæ contigerit, qui, cum in Capitulo generali falsò fuisset accusatus, & postea coram crucifixione suam injuriam deplorasset, audivit à Christo. Et quid ego merui, ut apud Pilatum falsè accusatus

ad ipsam ignominiosissimam mortem fuerim damnatus. Quibus verbis adeo roboratus est, ut æquissimo postea animo falsitatem suæ accusationis pertulerit. Unde merito libellus de imit. l. 3. c. 46. in Persona Christi dixit; *Fili, sta firmiter, & spera in me: Quid enim sunt verba, nisi verba? Per aërem volant, sed lapidem non ledunt. Si reus es, cogita, quod libenter emendare te velis: si nihil tibi conscius es, pensa, quod velis libenter pro DEO hoc sustinere. Parum satis est, ut vel verba interdum sustineas, quæ necdum fortia verba tolerare vales.*

CIX. Secundò eidem ostendat, quod sicut in humanis judicijs ab inferiori tribunali ad altius provocatio datur; ita etiam hinc appellatio ad supremum Judicem semper superfit; imò nec provocatione opus sit, sed ipse DEUS velut supremus Judex causam reassumpturus, & ipsius innocentiam tantò majori cum solatio sit detecturus, quantò diutius hæc detectio fuit dilata; uti iterum pius Author l. c. in persona Christi dixit: *Ego sum Judex, & cognitor omnium secretorum: ego scio, qualiter res acta est, ego injuriantem novi, & sustinentem. Ego reum & innocentem judicabo: sed occulto judicio utrumque ante probare volui. Ad me ergo currendum est in omni judicio, nec proprio inmitendum arbitrio. Justus enim non conturbabitur, quidquid ei acciderit, etiamsi injustè aliquid contra eum prolatum fuerit, non multum curabit; pensat namque, quia ego sum scrutans corda & renes, qui non judico secundum faciem & humanam apparentiam.*

CX. Tertio illi referat, quid olim S. Ephrem ab Angelo in carcere dictum sit, quod quidem oves,

ob quas ablatas accusatus, & ad mortem iam
damnandus fuerat, non furatus sit; sed tamen
culam, quam pauper quidam unicam habebat,
diu lapidibus impetiêrit, donec mortua concidit;
præterea ipsum etiam Pauperem obviam venientem
& de bucula interrogantem malis verbis contristatam
à se dimiserit; & hanc tandem esse causam, ob quam
DEUS incarcerari ipsum permiserit: simili ergo
modo & ipse Lambertus non ad præsentem culpam,
falsò insimulatus est, sed ad præteritas, quas
admisit, & ob quas necdum punitus est, oculos con-
ciat, dicatque cum pio Asceta l. 3. c. 46. de
*Domine DEVS, Iudex iuste, fortis & patiens, qui
minum nôsti fragilitatem, & pravitatem, esto
meum, & tota fiducia mea; non enim mihi
conscientia mea. Tu nôsti, quod ego non novi, &
in omni reprehensione humiliare me debui, & ma-
tè sustinere. Melior est enim mihi tua copiosa
cordia ad consecutionem indulgentia, quam mea
ta iustitia pro defensione latentis conscientie. Ego
mibi conscius sum, tamen in hoc iustificare me non
sum, quia, remotà misericordiâ tuâ, non iustificari
in conspectu tuo omnis vivens.*

CXI. Quartò illum horretur, ut conscientia
testimonio contentus dicat cum S. Paulo 2. Cor.
*Gloria nostra hæc est, testimonium conscientia
quòd in simplicitate cordis, & sinceritate DEI, &
sapientia carnali, sed in gratia DEI conversati
in hoc mundo. Dicat item cum S. Augustino. Sc
ti de me, quod lubet, sola me in oculis DEI
tia non accuset. De reliquo certò confidat, quod
DEUS, sicut olim Susannæ fiduciam in eo habebat*

innocentiam cum summa ipsius, cognatorum, & totius Populi lætitia & consolatione manifestavit, ita ut ipsum contra falsos Accusatores defensusurus, & famam ex falsa accusatione deperditam tantò majori cum solatio, gaudiòque sit restitutus, quantò fortiori cum patientia ejusdem ablationem sustinuit, ac toleravit. Dicat proin cum Job: *Ecce in celo testis (Judex, & Protector) meus: Et cum Jeremia c. 1. Tu autem, Domine Sabaoth, qui judicas justè, & probas renes, & corda, videam ultionem tuam ex eis; tibi enim revelavi causam meam.*

S. X.

Tentatio X. Circa Postpositionem.

CXII. **H**onorius bonus cæteroqui Religiosus, sed exiguis talentis præditus, advertens, ad nullum munus paulò honestius se applicari, sed vilissima quæque officia & opera sibi demandari, graviter propterea tentatur non infrequenter; quia tamen seipsum insufficientem agnoscit ad ejusmodi tentationem superandam, Confessarium in auxilium vocat, ab eoque modum resistendi tali tentationi cognoscere petit. Quæritur, quid ei sit respondendum?

Responsio.

CXIII. Inprimis ei exemplum Christi proponat, qui etiam nequissimo & sceleratissimo Latroni postponi se patientissimè tulit; & præterea ultrò se tanquam minimum & postremum ad Discipulorum pedes abjecit. Quare sibi applicet salubrem illam S. Augustini to. 2. ep. 56. adhortationem; *Obsecro vos,*

Et plurimum rogo, non patiamini sine causa tam
 tiosum vobis exemplum exhibitum esse, sed conformem
 mini illi, Et renovamini spiritu mentis vestre. Sed
 illa pij Authoris l. 3. c. 13. verba sibi velut à Christo
 dicta existimet: *Quid magnum, si tu, qui pulvis
 Et nihil, propter DEVM te homini subdis, quia
 ego omnipotens Et altissimus, qui cuncta creavi ex
 to, me homini propter te humiliter subjeci. Falli
 sum omnium humillimus Et infimus, ut tuam super
 biam meam humilitate vinceres. Disce ergo te humili
 re terra Et limus, Et sub omnium pedibus incurvare.
 Exardeſce contra te, nec patiaris tumorem in te
 re, sed ita subiectum Et parvulum te exhibe, ut omnes
 super te ambulare possint, Et sicut lutum platearum
 conculcare.*

CXIV. Secundò illi in memoriam revocet, quod
 Christus Luc. c. 14. dixerit: *Cùm invitatus fueris
 nuptias, vade, recumbe in novissimo loco, ut, cum
 xerit, qui te invitavit, dicat tibi: Amice, ascende
 superius. Tunc erit tibi gloria coram simul discumben
 tibus, quia omnis, qui se exaltat, humiliabitur: Et
 se humiliat, exaltabitur.* Sequatur ergo & ipse
 consilium, & libenter amplectatur infimum locum
 omnibus, ut à Christo audire mereatur: Alceſcit
 superius, saltem quoad perfectionis gradum; nam
 uti S. Ambrosius rectè dixit: *Quisquis cupit Divi
 tatis tenere fastigium, humilitatis ima sectetur.* Sed
 & ipse DEUS S. Birgittæ revelavit, quòd humilitas
 sit scala, per quam ad cor DEI ascenditur; uti reſpon
 expertus est Frater Urigman ex Dominicana Fam
 lia, qui, cùm nullum sibi locum congruum reperire
 potuisset, nisi in profundo inferno sub ipsomet
 ciferi

libero, hanc è cælo vocem accepit: Citò huc acce-
dit ad thronum altissimum in cor DEI. Hinc re-
tè hortatur S. Augustinus: *Altus est DEVS; hu-
militas te, & descendit ad te: erigis te, & fugit à te.*
*Quare? quoniam excelsus est, & humilia de proxi-
mo aspicit, ut attollat, & bonis repleat: alta, id est,
superba de longè cognoscit, ut deprimat.*

CXV. Tertio illi æstimationem officiorum vi-
tium ingenerare studeat, eumque in finem indicet,
quod S. Basilius c. 24. constit. Monast. pronunciat:
*Intelligendum est, inquit, debere pietatis cultorem vi-
tiorum etiam officia, magno cum studio, magna cum ala-
critate suscipere, scientem, nihil minutum esse, quod
DEI causà fiat, sed grande & spirituale, & ejusmodi,
quod cælum nobis & caelestia præmia conciliet. Quod
S. Gregorius etiam exemplo Davidis confirmans, Ec-
clesiæ, inquit, quem Dominus singulariter cunctis prætulit,
se sub Domino, & exæquando minimis, & abjecta
exhibendo contemnit. Non potestas regni ad memoriam
reducitur, non subjectorum oculis saltando vilescere
metuit, non se honore prelatum ceteris ante ejus ar-
tam, qui honorem dederat, recognoscit. Coram DEO
egit vitia vel extrema, ut illa ex humilitate solidaret,
quæ coram hominibus egerat. Quid de ejus factis ab
alijs sentiatur, ignoro, ego David saltantem plus stupeo,
quam pugnantem: pugnano quippe hostes subdidit;
saltando autem coram Domino semetipsum vicit.*

CXVI. Quarto illi ostendat, quot & quanta alia
adhuc privilegia officijs minimis competant; nam i.
pet ea quis DEO magis placet, tanquam servus fide-
lis, qui etiam in minimis fidelitatem ostendit, &
omnem amorem & commodum proprium extirpat.

2. Ea Christi, & Sanctorum exemplis (quibus ad novissimum locum amplectendum hortabantur) magis conformia sunt. 3. Proximum magis ædificant, & ad amorem mutuum incitant, dum quæ ipse forsitan alioqui obire deberet, munera suscipimus. Majorem profectûs nostri occasionem offerunt, cum quò magis nos humiliamus, & deprimimus, tanto magis in Spiritu proficiamus, & cælestium donorum capaces efficiamur. 5. Majorem animo quiete conciliant; cum ejusmodi minima officia securis, & sine invidia possideantur, sine grandi labore obtentur, & sine dolore amittantur, atque aded veritas sit, quòd, qui separat pretiosum à vili, quasi os DEI id est, specialiter dilectus sit, ut Jeremiæ c. 15. dicitur.

. P A R S V.
DE TENTATIONIBUS
VARIARUM PERSONARVM.

I. Etsi omnes illæ tentationes, de quibus hæcenus est actum, Personis occurrere soleant, sunt tamen illæ plerumque communes omnibus hominibus, quia verò adhuc multæ supersunt, quæ certo Personarum generi propriæ sunt, speciatim verò Religiosis, Monialibus, Magistratibus, Subditis, Conjugibus, Viduis, Orphanis, Captivis, Damnis ad mortem; ideo pro his quoque breviter arma sunt præparanda, & subministranda, quod in præterita parte præstabitur.

CAPIT.